

**การนำหลักกตัญญูทเวทิตาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2549
AN APPLICATION OF GRATITUDE IN BUDDHISM TO LEADING
STUDENTS LIFE OF MAHAMAKUT
BUDDHIST UNIVERSITY ,ROI ET ACADIMIC YEAR 2549**

สุนทร อจนิยม¹

Suntorn Atniyom

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2549

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักกตัญญูทเวทิตาของนักศึกษา ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลการนำเอาหลักกตัญญูทเวทิตา ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาและจากการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 242 คน แล้วนำไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านกตัญญูทเวทิตาต่อพ่อแม่ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมาก ด้านกตัญญูทเวทิตาต่อครูอาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านกตัญญูทเวทิตาต่อองค์พระมหากษัตริย์ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะ ไม่ควรนำพ่อแม่ไปอยู่สถานสงเคราะห์บ้านคนชราและการดำเนินชีวิตควรยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : 1.หลักกตัญญูทเวทิตา 2.ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติ 3.เกิดความสุขทางใจ

Abstract

The Purpose of this research article was to study the gratitude principle of the student who has the different personal factors towards an application of the gratitude principle in their daily life and the interview was used in sampling the 242 students of Mahamakut Buddhist University, Roi Et campus. The collection date was analyzed and assessed by computer. The results were found that in terms of the deeply indebted gratitude to their parents, it was found in the holistic perspective that the students had observed the rule the gratitude principle at the

¹ ปริญญาโท (กศ.ม.) ,น.ธ. เอก ,ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

highest and high levels. In terms of the indebted gratitude to their teachers, it was found that it was at the highest level, and in terms of the gratitude to the king, it was found that it was also at the highest level. There were some suggestions that the students should not leave their parents to stay in the old people's home, and the sufficiency economy principle should be observed.

Keywords : 1.The gratitude Principle 2.The practical factor 3. Mental happiness.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงโดยไม่หยุดนิ่ง สังคมมนุษย์นิยมคลังไคล้วัตถุนิยมตามกระแสโลกตะวันตก ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อประเทศชาติ สังคมส่วนใหญ่ขาดการนำหลักธรรมไปใช้ชีวิตประจำวัน หลักธรรมที่จะนำไปให้นักศึกษาได้ปฏิบัติให้เกิดผลดีที่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นนักศึกษาทุกคนจะต้องมีคุณธรรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา รวมถึงการสนับสนุนนำศาสนามาใช้ส่งเสริมคุณธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม สนับสนุนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้ คุณธรรม ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มุ่งจะผลิตบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ประการ คือให้มีทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธส่วนปรัชญาของมหาวิทยาลัย เป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ในด้านปริยัติจะช่วยให้ นักศึกษาเกิดประสบการณ์ครบทั้ง 3 คือ สីล สมาธิ ปัญญา ในด้านปฏิเวธ จะให้นักศึกษาเกิดสัมมาทิฐิ และอจลศรัทธา ในพระพุทธศาสนาเป็นพุทธมามกะชั้นกัลยาณปुरुชนเป็นอย่างดี ดังที่พุทธสุภาษิตว่า วิชชาจรณสมบุณโน โส เสฏโฐ เทวमानุเส ซึ่งแปลว่า “ผู้ที่สมบูรณ์ด้วยความรู้และความประพฤติเป็นผู้ประเสริฐในเทพและมนุษย์” การปฏิบัติธรรมก็คือเอาธรรมมาปฏิบัติ เอาธรรมมาใช้เอามาใช้ในการดำเนินชีวิตในการทำงาน คือเอาธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงนั่นเอง คุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมในสถาบันการศึกษานับได้ว่าหลักการที่ขอด้วยเหตุผลเป็นพลังที่จะปลูกเร้าบำรุงคนให้มีคุณภาพในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ของมนุษยชนและคุณธรรม การที่จะพัฒนาสังคมนี้ให้มุ่งสู่วิถีทางสร้างสรรค์คุณธรรม จริยธรรมอย่างได้ผลก็ต่อเมื่อเราสามารถเปลี่ยนแปลงค่านิยมพื้นฐานให้มุ่งสู่ทิศทางซึ่งสอดคล้องกับหลักคุณธรรม จริยธรรมได้คุณธรรมของคนดี คนดีในภาษาบาลี เรียกว่า สัตบุรุษ

แปลว่า คนดี หรือคนสงบ คนไม่วุ่นวาย ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ใครๆ เรียกว่า สัตบุรุษ พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นาน ๆ สัตบุรุษจึงจะเกิดขึ้นในโลกสักครั้งหนึ่ง เมื่อเกิดขึ้นในสกุลใด ครอบครัวใด ประเทศใด ย่อมก่อให้เกิดความสุขความเจริญแก่สถานที่นั้นๆ อันบุคคลที่เป็นสัตบุรุษต้องมีธรรมะเป็นหลักคุ้มครองจิตใจ ธรรมะที่เป็นหลักคุ้มครองจิตใจของสัตบุรุษนั้นมีหลายประการ”

ปัญหาทางด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่และเป็นต้นเหตุของปัญหาอื่นๆ แม้ว่าคุณธรรมในเมืองไทยนั้น จะได้รับความสนใจและมีผู้เห็นความสำคัญมาโดยตลอด พร้อมกับการศึกษาในด้านอื่นๆ ก็ตาม แต่ดูเหมือนจะไม่ได้ประสบกับผลสำเร็จเท่าที่ควรทั้งยังมีแนวโน้มว่าเยาวชนวัยเรียนจำนวนไม่น้อยมีคุณลักษณะอันไม่เหมาะสม มีพฤติกรรมก่อให้เกิดปัญหาและความเดือดร้อนแก่สังคมขึ้นอีกด้วย

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม มีหลายประการ และได้มีผู้ที่ชี้ให้เห็นสาเหตุของปัญหาทางจริยธรรมไว้ดังต่อไปนี้คือการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติ และการดำรงชีวิต การมีจิตใจเหินห่างศาสนาและคุณธรรม ความบกพร่องของการให้การศึกษา และขาดความรู้ความเข้าใจในปรมัตถธรรม

จากการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ พบว่ายังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการนำหลักกตัญญูกตเวทิตาที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ดังนั้นผู้ที่วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ประจำและงานวิจัยสถิติข้อมูลสารสนเทศ มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้เพื่อจะพัฒนาแนวทางนักศึกษาให้มีคุณธรรมยิ่งขึ้น

หลักคำสอนทางศาสนา หลักปรัชญา ความเชื่อ จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ทศนคติ ค่านิยม และวิทยาการสมัยใหม่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นมรดกทางความคิดที่มีค่าและมีอิทธิพลต่อชีวิตยิ่ง ทุกศาสนา สอนให้คนเป็นคนดี ศาสนาทั้งปวงมีวัตถุประสงค์สำคัญต้องกันประการหนึ่ง ที่จะวางแผนความประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม และความคิดอ่านที่กระจ่างถูกต้อง สำหรับบุคคลได้นำไปยึดถือเป็นแบบฉบับในการครองชีวิต เพื่อสามารถบรรลุถึงความสุขความเจริญ และความสมบูรณ์ด้วยคุณธรรมจริยธรรม พร้อมทั้งความรู้ความฉลาด และความกตัญญูกตเวทิตา ด้วยการกำหนดนักศึกษาคำสั่งสอนและหลักปฏิบัติทั้งปวงให้ทราบชัดแล้วน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยความศรัทธาจริงใจและเคร่งครัดสม่ำเสมอ ก็จะเป็นทางประเสริฐที่จะช่วยสรรค์สร้าง ความดีความเจริญทุกอย่างในตนเองให้เกิดขึ้น พร้อมกันเสริมสร้างความผาสุกมั่นคงในส่วนรวม และประเทศชาติให้บริบูรณ์ขึ้นอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนคุณธรรมและความประพฤติของบุคคล เพื่อให้เป็น

พลเมืองที่ดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อทุกคนเป็นคนดีมีคุณภาพ สำคัญที่สุด จะต้องฝึกฝนอบรมให้รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักตัดสินใจด้วยเหตุผล และรู้จักสร้างสรรค์ตามแนวทางที่สุจริตชอบธรรม ดังในมงคลข้อที่ 25 ความกตัญญูเป็นมงคล กตัญญูนี้คือความเป็นผู้รู้คุณ ที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน เมื่อใครทำคุณให้แก่เรา ไม่ว่ามากหรือน้อย ก็นึกถึงคุณของเขา คิดจะตอบแทนคุณของเขา การตอบแทนคุณเรียกว่า กตเวทีกตัญญูจึงมาคู่กับกตเวทิตาเสมอ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสถึงบุคคลที่หาได้ยาก 2 จำพวกซึ่งได้แก่

ผู้วิจัยจะนำเอกสารและงานวิจัยนี้มาทำการศึกษาลักษณะกตัญญูกตเวทิตาธรรมในการนำหลักธรรมของ พระพุทธศาสนาไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาให้มีจิตสำนึกของการแสดงออกในดำรงชีวิตอย่างมีสติ จึงได้ศึกษาลักษณะกตัญญูกตเวทิตาขึ้น

2. โจทย์วิจัย

2.1. นักศึกษามีการนำหลักกตัญญูกตเวทิตาของพระพุทธศาสนา ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด

2.2. นักศึกษาที่มีปัจจัยแตกต่างกันมีการนำหลักกตัญญูกตเวทิตา ไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกันหรือไม่

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

3.1 เพื่อศึกษาการนำหลักกตัญญูกตเวทิตาของพระพุทธศาสนา ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อการนำหลักกตัญญูกตเวทิตา ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

3.3 เพื่อทราบแนวทางเกี่ยวกับการนำหลักกตัญญูกตเวทิตา ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

4 สมมติฐานในการวิจัย (Research Hypothesis)

4.1 นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการนำหลักกตัญญูกตเวทิตา ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย (Expected Research Application)

1. สามารถนำผลการวิจัยไปจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษา

2. ได้ทราบว่าดำเนินชีวิต ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรบ้าง

6.วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยประเภทเชิงสำรวจ (Serway Research) ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยด้วยการกำหนดประชากรที่ศึกษาคือนักศึกษาทั้งหญิงและชายของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอ้อมน้อย จำนวน 242 คนซึ่งมีข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท คือข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ข้อมูลที่มีผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมจากเครื่องมือวิจัยแบบสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ข้อมูลที่มีผู้รวบรวมและจัดกระทำไว้เรียบร้อยแล้ว อันเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ เช่นตำรา พระไตรปิฎก เอกสาร รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยการศึกษาเอกสาร หลักการ กรอบแนวคิด ทฤษฎี และผลงาน วิจัยกับปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ สมมติฐาน นิยามปฏิบัติการ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามโดยใช้คำถามปิด และคำถามเปิด นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ดร. สุชาติ เมืองแก้ว อาจารย์ชเนศ ต่วนชะอม และ รศ.ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ เพื่อแนะนำ ปรับปรุง แก้ไขเนื้อหาสำนวนภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try – out) กับกลุ่มประชากร จำนวน 242 ราย แล้วนำมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขหาค่าสัมประสิทธิ์ ตามวิธีของครอนบาค ซึ่งมีค่า .871 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติกตัญญูทศเวทิตา และ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะในการนำความกตัญญูทศเวทิตาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม แล้วนำแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล เพื่อคำนวณค่าสถิติในการตอบปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ร้อยละใช้ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทดสอบสมมติฐานด้วย X - test โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

7. ผลการวิจัย

7.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 242 คน พบว่า เป็นเพศชาย มีร้อยละ 53.3 อายุ 20-25 ปี มีร้อยละ 31.8 อายุ 26-30 ปี มีร้อยละ 9.5 อายุ 31-35 ปี มีร้อยละ 22.7 และอายุ 36 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 36.0 สถานภาพโสด มีร้อยละ 43.0 สมรส มีร้อยละ 52.1 หย่าร้าง มีร้อยละ 1.2 และหม้าย มีร้อยละ 3.7 อาชีพ รับราชการ มีร้อยละ 24.0 พนักงานองค์กรการของรัฐ มีร้อยละ 28.5 นักการเมือง มีร้อยละ 4.5 และประกอบธุรกิจส่วนตัว มีร้อยละ 43.0

การนำหลักคตัญญูกตเวทิตาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายปิด เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักคตัญญูกตเวทิตาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับและร้อยละการนำหลักคตัญญูกตเวทิตา ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา
ด้านคตัญญูกตเวทิตต่อบิดามารดา

ข้อ	ด้านการกตเวทิตาต่อพ่อแม่	ระดับการนำหลักคตัญญูกตเวทิตาไปใช้					รวม ร้อยละ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	ท่านมีความพึงพอใจในการช่วยทำกิจการงานของท่าน	100 (41.32)	142 (58.68)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
2	ท่านมีความต้องการในการช่วยทำกิจการงานของท่านเพียงใด	190 (78.51)	52 (21.49)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
3	ท่านมีความเต็มใจในการช่วยทำกิจการงานของท่าน	101 (41.73)	141 (58.26)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
4	ท่านมีความจงรักภักดีต่อวงศ์ตระกูลไว้ไม่ให้เสื่อมเสียเพียงใด	194 (80.16)	48 (19.94)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
5	ท่านจะรักษาวงศ์ตระกูลไว้จนสุดชีวิต	198 (81.82)	44 (18.18)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
6	ท่านจะประพฤติตนอันสมควรที่จะรับมรดกต่อจากท่าน	180 (74.38)	62 (25.62)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
7	เมื่อท่านเจ็บป่วยต้องดูแลปรนนิบัติรักษาตนเองจนมั่นใจท่าน	192 (79.34)	50 (20.66)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
8	เมื่อท่านล่วงลับไปจะต้องทำบุญอุทิศไปให้ท่านด้วยดี	182 (75.21)	60 (24.79)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
9	ท่านจะระลึกถึงพระคุณของท่าน ในเวลาเช้า สาย บ่าย ค่ำ ตลอดไป	196 (80.99)	46 (19.01)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	242 (100.0)
10	ท่านจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของท่านอย่างเคร่งครัด						

11	คนที่ได้ดี ประสบความสำเร็จในชีวิต	187	55	0	0	0	242
	ล้วนเป็นคนที่เชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนและปฏิบัติตามคำของท่าน	(77.27)	(22.73)	(0)	(0)	(0)	(100.0)
12	ท่านได้เลี้ยงเรามาก่อนแล้วเป็นอย่างดี	189	53	0	0	0	242
	ครั้งเมื่อท่านได้แก่เฒ่าลง เราควรเลี้ยงท่านตอบแทน	(78.10)	(21.90)	(0)	(0)	(0)	(100.0)
13	ท่านจะพยายามทำทุกอย่างไม่ให้เป็นที่ขัดเคืองใจท่านเมื่อท่านประสงค์ด้วยดี	199	43	0	0	0	242
		(82.23)	(17.77)	(0)	(0)	(0)	(100.0)
14	ท่านจะปฏิบัติตนเองอยู่ในหลักกตัญญู	92	150	0	0	0	242
	กตเวทิตาให้ดีที่สุด	(38.12)	(61.89)	(0)	(0)	(0)	(100.0)

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษามีการนำหลักกตัญญูกตเวทิตา ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ด้านการกตัญญูกตเวทิตาต่อพ่อและแม่ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษา มีการนำไปใช้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

8. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่นำหลักกตัญญูกตเวทิตาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันมากที่สุดมีกตัญญูกตเวทิตาต่อพ่อแม่ ต่อครูอาจารย์และต่อพระมหากษัตริย์ ร้อยละ 82.23 , 75.21 , 78.51 ตามลำดับ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เน้นการสอนด้านพระพุทธศาสนาเฉพาะทาง นักศึกษาได้ศึกษาด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านหลักกตัญญูกตเวทิตาคือธรรมที่เป็นเครื่องหมายของคนดี ที่มีพื้นฐานของสังคมที่มีประเพณี และวัฒนธรรมที่เข้มแข็งอยู่แล้ว

1. ด้านการนำหลักกตัญญูกตเวทิตาต่อบิดามารดา จะเห็นได้ว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้มีการนำหลักกตัญญูไปใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมเป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำเอาหลักกตัญญูต่อบิดามารดาไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นกว่าเดิมและนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพอใจในการสนองบุญคุณบิดามารดา ด้วยความเต็มใจหากมีโอกาสสนองคุณ เพราะเป็นเครื่องหมายของคนดีนักศึกษาเห็นความสำคัญในการทำกิจการใด ๆ ว่าจะต้องเริ่มต้นด้วยความระลึกถึงความงามความดีบิดามารดาได้เลี้ยงดูมาแต่เยาว์วัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาทวีศักดิ์ ทีปธรรมโม (อ้างในพระมหาไฉน ประกอบผล .2544) ได้ให้ความเห็นว่า ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักจริยธรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ปี

การศึกษา 2546 พบว่า บุตรธิดาพึงปฏิบัติหน้าที่ต่อบิดามารดา 5 ประการ 1. บุตรธิดาพึงเลี้ยง ท่านตอบแทน 2. บุตรธิดาพึงช่วยการกระทำของบิดามารดา 3. บุตรธิดาพึงดำรงวงศ์ตระกูล 4. บุตรธิดาพึงปฏิบัติตนให้สมควรแก่การรับทรัพย์มรดก และ 5. บุตรธิดาพึงทำบุญอุทิศให้บิดามารดา ผู้ล่วงลับ

2. ด้านการนำหลักกตัญญูทศเวทิตาต่อครูอาจารย์ เห็นได้ว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ มีการนำหลักกตัญญูทศเวทิตา 3 ด้านนี้ไปใช้ในการดำเนิน ชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าในการแสดงออกด้วยความเคารพนับถือเชื่อฟังต่อ ครูอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระประภัสสรมุณี (เลื่อน สุกวโร) ได้ให้ความหมายของ ความกตัญญูทศเวทิตาต่อครูอาจารย์ คือ 1. ด้วยการลุกขึ้นยืนรับ 2. ด้วยการเข้าไปยืนรับใช้ 3. ด้วย การเชื่อฟัง 4. ด้วยการปรนนิบัติ 5. ด้วยการเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพของนักศึกษาด้วย

3. ด้านการนำหลักกตัญญูทศเวทิตาต่อพระมหากษัตริย์ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ มีการนำ ไปใช้ในการศึกษาที่เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการ สนองคุณตามหลักกตัญญูทศเวทิตาในทุกพระองค์เพราะเอาพระนามมาเป็นชื่อของสถาบัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหานพรัตน์ รตนรังสี (กรแก้ว) การตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน นักศึกษาควรนำหลักกตัญญูทศเวทิตา ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ว่า สังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังยึดถือสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยว จิตใจว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของชาติไทย ทรงประพาดตาม ทศพิธราชธรรม ธรรมของพระราชา คือ ทาน ศีล บริจาค อาชวะ มัทวะ ตบะ อักโกธะ อวิหิงสา ขันติ และอวิโรธนะ ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งในครั้งพุทธกาลรูปแบบเป็น การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ดังนั้น สรุปได้ว่า การนำหลักกตัญญูทศเวทิตา ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษานั้นควร เป็นการนำไปใช้ที่สามารถตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมส่วนรวมทั้ง สามารถนำเอาไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไปได้

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นักศึกษาที่จะนำหลักกตัญญูทศเวทิตาไปสนองตอบแทนบุญคุณผู้ทำไว้ก่อน เพื่อผลประโยชน์ด้านความรักความผูกพันในสังคมระดับครอบครัวรวมถึงสังคมประเพณีและ วัฒนธรรมที่เอื้ออาทร ควรยึดหลักกตัญญูทศเวทิตา มาใช้อย่างจริงจัง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน แล้ว ไปแนะนำแก่บุคคลทั่วไป หรือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในทุกๆ สถาบัน

2. ควรให้มีกิจกรรมเสริมในมหาวิทยาลัย เป็นสำคัญยิ่งในการพัฒนาแนวคิดของนักศึกษา เพราะทำให้เกิดความคิดที่สนองบุญคุณที่ผู้ทำไว้ก่อน สร้างมโนทัศน์ในการทำมาดีตามหลักธรรมอันเป็นเครื่องหมายของคนดี การสอดแทรกหลักกัตถุญกตเวทิตา เข้าไปในกิจกรรมนั้นก็คือการฝึกให้นักศึกษามีความฝักใฝ่ที่อยากทำความดี สร้างประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ทำกิจกรรมให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าแก่ตัวผู้ปฏิบัติ สังคมและมหาวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ในมหาวิทยาลัย ล้วนแล้วแต่เป็นแบบอย่างที่ดีและอบรมสั่งสอนให้แก่ศึกษามาก่อน หากการนำหลักกัตถุญกตเวทิตา ไปใช้กับการปฏิบัติตนเองทั้งในมหาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และภายนอกมหาวิทยาลัย ย่อมเกิดประโยชน์สูงสุด เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยเอง ดังนั้น เพื่อให้การนำหลักกัตถุญกตเวทิตา ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษา ควรยึดเป็นหลักปฏิบัติให้เป็นไปแนวทางเดียวกัน

2. สถาบันการศึกษาทุกระดับ เห็นความสำคัญของหลักกัตถุญกตเวทิตาแล้ว ควรจัดเป็นหลักสูตรอบรมโครงการสัมมนาภายในและนอกองค์กรให้เห็นคุณค่าของหลักกัตถุญกตเวทิตาอย่างต่อเนื่องที่จะเป็นผลทำให้การปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน ถาวร ถูกรับต่อไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมของหลักกัตถุญกตเวทิตาภาคปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณตามหลักพระพุทธศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2. ควรมีการนำหลักกัตถุญกตเวทิตา ไปใช้ในการศึกษาในกลุ่มของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่ต่างสถาบันกัน เพื่อเปรียบเทียบพื้นฐานการศึกษาระหว่างสถาบันศึกษาภายในกับระดับอุดมศึกษาภายนอก

11. เอกสารอ้างอิง

พระมหาจำเริญน้อย วชิรวิโส (สิงห์รักษ์) .(2545).ทัศนคติการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร

จังหวัดกำแพงเพชร . กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย .

พระมหาวิรัชศักดิ์ อัครวิโร(อรรคศรีวร). (2544). ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครพนม (2544).กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย .

พระมหาทวีศักดิ์ ทีปธมฺโม .(2546). การนำหลักจริยธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาราย
วิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างปีการศึกษา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ,

12. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยเห็นปัญหาทางด้านการเสริมสร้างคุณธรรมหลักการกตัญญูกตเวทิตาของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ได้รับโอกาสให้การอุดหนุนเงินงบประมาณ จาก
สถาบันวิจัยฐานสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
ของการแผนโครงการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณประธานคณะกรรมการ คณะกรรมการ
ทุกรูป/ท่านที่ให้การอุดหนุนเงินงบประมาณด้วยดียิ่ง

รายงานการวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ดีเพราะความกรุณาและความช่วยเหลือจากพระมหา
น่วม สุจิตฺโต ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยฐานสังวร อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม อดีตนายกสมาคมนักวิจัย
สภาวิจัยแห่งชาติ ดร.สุชาติ เมืองแก้ว กรรมการที่ปรึกษามหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุพันธ์
อภิขยานุภาพ อาจารย์วุฒิสฐพัชร วาฤทธิ อาจารย์สมควร แก้วชาลุน และบุคลากรในสถาบันวิจัยฐาน
สังวรทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระสุทธิสาร โสภณ รองอธิการบดีวิทยาเขตร้อยเอ็ด
รวมถึง คณาจารย์เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ทุกฝ่ายทุกส่วนงาน ที่
ให้กำลังใจด้วยดียิ่ง